

І СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Пам'яткознавство та музейна справа
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії
Розробник(и)	Зякун Алла Іванівна
Рівень вищої освіти	перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 2-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 64 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 32 практичних занять), 86 годин самостійна робота.
Мова викладання	українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія"
Передумови для вивчення дисципліни	Спеціальні історичні дисципліни, Документознавство, Архівознавство
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування студентами системи знань про історію вивчення, збереження та дослідження пам'яток на теренах України вповдовж різних історичних періодів. Опанування студентами історії та теорії музеєзнавства та вміння застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Вступ до предмету. Теоретичні засади пам'яткознавства. Історіографія та джерела курсу «Пам'яткознавство» Предмет і завдання курсу. Основні поняття пам'яткознавства, пам'ятка, рухома і нерухома пам'ятка, пам'ятка загальнонаціонального та місцевого значення, культурна спадщина тощо. Класифікація історико-культурних пам'яток. Періодизація пам'яток. Критерії відбору пам'яток: історична цінність, наукове значення, естетичні якості. Поєднання в одному об'єкті різних типів пам'яток. Зв'язок пам'яткознавства з іншими історичними дисциплінами та галузями наукових знань.

Тема 2 Історія становлення пам'яткоохороної діяльності на українських землях до початку ХХ ст. Пам'яткознавча діяльність в українських землях у ХІХ ст. Зародження пам'яткознавчої діяльності в Наддніпрянській Україні. Заснування науково-громадських осередків. Питання охорони пам'яток у діяльності державних установ і громадських організацій в Російській імперії (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). Питання охорони пам'яток у діяльності державних установ і громадських організацій Австрійської (Австро-Угорської) імперії (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). Церковні музейні заклади та церковно-археологічні товариства. Доля українських пам'яток на зламі епох. Формування засад охорони рухомих пам'яток історії та культури України наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Становлення національних форм музейництва. Розробка питань збереження документальних пам'яток. Теоретико-правові питання збереження культурної спадщини у діяльності пам'яткоохоронних громадських структур в Україні на зламі ХІХ – ХХ ст.

Тема 3 Охорона і використання пам'яток історії та культури в 1917-1980-х рр. Пам'яткоохоронна діяльність національних українських урядів у 1917–1921 рр. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні у 1920–1950-х рр. Радянське законодавство 1920-1930-х рр. про охорону пам'яток. Роль історичних комісій ВУАН у розвитку українського пам'яткознавства у 1920-х–1930-х рр. Діяльність етнографічної комісії ВУАН. Основні напрямки пам'яткоохоронної діяльності громадських об'єднань і товариств до Другої світової війни. Пам'яткознавча і пам'яткоохоронна діяльність у західноукраїнських землях у міжвоєнний період. Доля української історико-культурної спадщини у період Другої світової війни. Пам'яткознавство в Україні у 1950-1980-х рр. Паспортизація пам'яток України у 1960-х рр. Участь України у міжнародних заходах щодо збереження культурної спадщини. Підготовка Зводу пам'яток України. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури в др. пол. 1960-х –1980-х рр.

Тема 4 Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні. Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні. Створення та діяльність Центру пам'яткознавства України. Закони України щодо збереження культурної спадщини: «Основи законодавства про культуру» (1992 р.), «Про музеї та музейну справу» (1995 р.), «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), «Про охорону археологічної спадщини» (2004 р.), «Про утворення Державної служби охорони культурної спадщини» (2002 р.) тощо. Державна система охорони пам'яток історії та культури в Україні. Діяльність сучасних пам'яткоохоронних органів та громадських організацій. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (1990-ті роки – початок ХХІ ст.). Загальні проблеми пам'яткоохоронної роботи в Україні. Проблема розшуку та повернення історико-культурних пам'яток в Україну. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» 1999 р. Сучасна пам'яткознавча діяльність музейних закладів. Внесок вищих навчальних закладів України у розвиток пам'яткознавства. Роль бібліотек і архівів у системі охорони та збереження пам'яток. Перспективи розвитку української пам'яткознавчої науки.

Тема 5 Міжнародні організації та угоди щодо охорони пам'яток. Історія становлення перших нормативних актів з охорони культурної спадщини. Діяльність М. Реріха (Вашингтонський Пакт). Діяльність міжнародних організацій в галузі охорони культурної спадщини. Міжнародні угоди з питань захисту культурних цінностей. Пам'яткоохоронна діяльність ЮНЕСКО. Історія становлення міжнародних інституцій в галузі охорони пам'яток. Робота Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), Міжнародного центру досліджень у галузі консервації й реставрації культурних цінностей (ІККРОМ), Міжнародної ради музеїв (ІСОМ) у сфері пам'яткознавства. Охорона культурних цінностей у випадку воєнних конфліктів. Гаазька конвенція 1954 р. про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту. Венеціанська хартія 1964 р. та її доповнення. Конвенція «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини» (1972р.), Сучасні світові тенденції в охороні світової культурної спадщини – Конвенція ЮНЕСКО «Про охорону підводної спадщини», Конвенція ЮНЕСКО «Про охорону нематеріальної спадщини». Система критеріїв й підстави відбору пам'яток до Списку. Правові акти Ради Європи про охорону пам'яток археології. Вимоги Європейського права до охорони археологічних пам'яток. Заходи попередження й боротьби з нелегальними археологічними розкопками. Заходи по врятуванню пам'яток археології, що знаходяться під водою. Конвенція «Про охорону європейської археологічної спадщини» (1969р.), Конвенція «Про охорону європейської

Тема 6 Вступ до курсу. Теоретичні засади музеєзнавства. Поняття «музей», «музейна справа», «музеєзнавство». Складові музейної справи. Музей як соціальний інститут, його місце в суспільстві. Функції музеїв. Класифікація музеїв. Науково-фондова робота музеїв. Музейні експозиції та виставки. Науково-дослідна та освітньо-виховна робота музеїв. Регіональна специфіка діяльності краєзнавчих музеїв. Музеї закладів освіти. Музейні установи в системі науки, освіти, культури і туризму. Стан музейної справи в сучасній Україні. Нові тенденції розвитку музейної сфери у другій половині ХХ ст. Культурні центри. Дитячі музеї. Екомuzeї. Інтегрований музей і «нова музеєзнавча».

Тема 7 Історія музейної справи (частина 1).

Зародження музейної справи в добу античності. Колекції предметів музейного значення у святилищах, храмах та пінакотеках Стародавньої Греції. Колекціонування в період елінізму. Особливості протомузейної епохи в Західній Європі. Твори мистецтва в державних та храмових скарбницях Європейського Середньовіччя. Розвиток приватного колекціонування. Розвиток музейної справи в ренесансну добу. Провідні прамузейні моделі: храми, палаццо, науково-освітні центри. Поява музеїв у Європі. Кабінети і галереї епохи Відродження: студіоло, антикварії, кунсткамери. Природниче колекціонування в Європі в XVI–XVII ст. Поява і розвиток природничо-наукових кабінетів. Перші природничо-наукові кабінети європейських дослідників XVI ст. Природничо-наукові кабінети академій і наукових товариств у XVII ст. Анатомічні театри і кабінети.

Тема 8 Історія музейної справи (частина 2).

Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.) Початок профілізації музейних зібрань. Формування музейних мереж у європейських країнах. Розвиток музейної справи в XIX – на початку XX ст. Формування суспільної музейної свідомості, поява традиційної (академічної) моделі музейного закладу, її соціальні функції. Роль приватного колекціонування в розвитку музейної справи. Державні заходи та громадські ініціативи в музейній сфері. Розвиток музейної справи в другій половині XX ст. Наслідки Другої світової війни для розвитку музейної справи. Початок міжнародного співробітництва в музейній галузі: створення ІКОМ. «Музейний вибух» 1960-1970-х рр.: передумови, сутність, наслідки. Використання музеями сучасних науково-технічних засобів. Новітнє розуміння музею та його соціальних функцій; нові критерії оцінки музейної діяльності. Реституція музейних цінностей як актуальна проблема та шляхи її вирішення. Роль електронних засобів інформації у сфері музейництва.

Тема 9 Провідні музеї світу.

Рейтинг провідних музеїв світу. Рейтинг відвідуваності європейських музеїв. Лувр: будівля, світові шедеври, обслуговування відвідувачів. Британський національний музей: заснування, особливості колекції, фінансування музею та обслуговування відвідувачів. Художній музей Метрополітен у Нью-Йорку: виникнення, особливості колекції, фінансування музею та обслуговування відвідувачів. Державний ермітаж у Санкт-Петербурзі: будівля, виникнення, особливості колекції. Каїрський музей: заснування, особливості колекції, фінансування музею.

Тема 10 Історія становлення і розвитку музейної справи на Україні.

Світський спосіб нагромадження матеріальних цінностей: князівські скарбниці (інсигнії, клейноди, рукописи), скарби, цивільні феодальні скарби. Релігійний характер накопичення історико-культурних цінностей: церковні сховища як вміст релігійних реліквій, церковного начиння та ікон, книжкових зібрань. Університетські музеї XIX століття як прообраз майбутніх профільних музеїв. Виникнення ідеї створення Національного музею в Україні. Концепція Національного музею в контексті національної політики доби Визвольних змагань (1917-1921). Представники української історичної науки на межі століть (XIX - XX) та їх вклад в розвиток музейництва в Україні. Археологічний музей Університету Св. Володимира і діяльність В. Антоновича: ведення інвентарних книг та екскурсійної роботи. М.Петров і розвиток музею при Київській духовній академії. Проблеми комплектування і збереження фондів. Доля українських музеїв за часів 2-ї Світової війни. Відновлення музейної мережі в повоєнну добу (1944-1960 рр.)

Тема 11 Географічно-туристична памятознавча характеристика визначних музеїв України.

Музейно-туристична мережа України. Музейна мережа півдня та сходу України. Музеї Середнього Подніпров'я та Поділля. Музейна мережа Полісся та Карпатського регіону України.

Тема 12 Основи теорії музейної справи. Фондова робота в музеях.

Поняття про фонди музею. Основні напрямки науково-фондової роботи. Типологія музейних фондів. Музейний предмет і його властивості. Інформативність, аттрактивність та експресивність музейного предмету. Музейна колекція. Музейне зібрання. Види музейних фондів. Основний і науково-допоміжний фонди. Колекційний, дублетний, обмінний фонди. Комплектування фондів та наукове визначення пам'яток. Облік фондів, система фондової документації. Прийом предметів до музею та їх первинна реєстрація. Книга надходжень, правила її ведення та збереження. Особливості обліку науково-допоміжних матеріалів та предметів тимчасового зберігання. Наукова інвентаризація. Етапи вивчення музейного предмета: класифікація, систематизація, інтерпретація, атрибуція. Типи класифікації музейних предметів. Науковий опис музейного предмета. Каталогізація як вид наукової діяльності. Списання. Реєстрація облікової документації, вимоги до її збереження. Зберігання фондів як одне із основних завдань музею. Зміст та цілі зберігання і охорони музейних фондів. Температурно-вологісний, світловий, біологічний режими в музеї. Етика реставратора. Роль і функції реставраційної ради музею. Організація та завдання реставраційної майстерні. Профілактика і консервація як головні напрямки діяльності реставратора. Основні типи реставраційної документації, вимоги до її ведення. Пакування і транспортування музейних предметів.

Тема 13 Експозиційна робота музеїв.

Суть і специфіка музейної експозиції. Типи і види експозицій музеїв різних профілів: масові, постійні, тимчасові, стаціонарні, пересувні тощо. Класифікація і типологія виставок. Основні характеристики методів побудови експозиції. Три елементи проектування експозиції: науковий, архітектурно-художній, технічний. Завдання і основні етапи наукового проектування експозиції. Тематико-експозиційний план (ТЕП). Художня концепція експозиції. Ескізний проект. Технічний і робочий проект. Монтажні листи. Монтаж експозиції. Планування приміщень і розробка експозиційного маршруту. Види експозиційних меблів. Експозиція і глядач. Роль тексту в експозиції. Основні види текстів в експозиції. Класифікація текстів. Поняття етикетажу. Особливості побудови музейної виставки. Класифікація і типологія виставок. Стаціонарні па пересувні виставки. Основні етапи підготовки і створення виставки: ідея, вивчення літератури, підбір матеріалів, розробка структури, створення тематико-експозиційного плану, сценарій, дизайнерське рішення, монтаж та оформлення, презентація, обслуговування. Рецензування виставки.

Тема 14 Практична діяльність музеїв.

Поняття «музейного менеджменту». Методи управління і його функції. Маркетинг у сучасному музеї. Стратегічні напрямки музейного маркетингу. Нові технології в галузі музейної комунікації. Теорія музейної комунікації. Виникнення нових технологій у музейній освіті – відповідь на потреби суспільства. Музейна справа як інформаційний процес. Культурні та інформаційні ресурси. Електронні видання на CD-ROM. Музейні веб-сайти. Віртуальні експонати. Взаємодія музеїв з туристичними фірмами. Інноваційні методи роботи з відвідувачами. Реклама музейних установ. День музеїв. Новітні технології в музейній справі. Досвід музейного менеджменту країн світу.

Тема 15 Культурно-освітня (масова) робота музеїв.

Передумови формування освітньої діяльності музею. Форми освітньої роботи музеїв. Екскурсія. Лекція. Консультації. Наукові читання (конференції, сесії, засідання). Гуртки, студії, клуби. Конкурси, олімпіади, вікторини. Зустріч з цікавою людиною, концерти, літературні вечори, театралізовані вистави, кіно перегляди. Музейне свято. Музейна гра. Основні характеристики базових форм (динамічні, статичні, індивідуальні, групові тощо). Додаткові характеристики базових форм (прості, складні, разові, циклові тощо). Екскурсія як форма діяльності музеїв. Поняття «екскурсія», її сутність. Класифікація і тематика екскурсій. Проектування екскурсійної програми. Особливості методики проведення тематичних екскурсій. Музейна педагогіка як дисципліна, що формується. Музейна аудиторія та її дослідження. Проблеми взаємодії музею та школи. Музейна комунікація. Поява комунікаційних уявлень. Комунікаційний підхід у структурі освітньої діяльності музеїв. Комунікативна система: музей-відвідувач. Інноваційна освітня діяльність музеїв.

Тема 16 Державна політика в галузі музейної справи України.

Основи законодавства України про культуру, музеї та музейну справу. Закон «Про музей та музейну справу». Порядок відкриття музеїв та їх ліквідації в Україні. Положення про Музейний фонд України. Охорона, збереження і використання Музейного фонду України. Музейна інструкція. Міжнародні акти в галузі музейної справи. ICOM: створення та діяльність.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Знати історію та теоретичний інструментарій пам'яткознавства й музеєзнавства, застосовувати знання на практиці.
PH2	Класифікувати науково-фондову роботу музеїв, складати та обговорювати експозиційну і культурно-освітню діяльність музейних установ; підбирати спеціальну літературу та знаходити і аналізувати потрібну інформацію.
PH3	Розробляти та організовувати діяльність теоретичного та практичного характеру на державному та громадському рівні, спрямовану на виявлення, облік, вивчення, збереження, охорону, популяризацію, використання об'єктів української історико-культурної спадщини.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

ПР2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПР5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПР9	Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Вступ до предмету. Теоретичні засади пам'яткознавства.	
Лк1	"Вступ до предмету. Теоретичні засади пам'яткознавства." (денна) Становлення та розвиток пам'яткознавства як наукової дисципліни. Предмет і завдання пам'яткознавства. Основні поняття пам'яткознавства. Класифікація історико-культурних пам'яток. Становлення та розвиток пам'яткознавчих досліджень в Україні.
С31	"Теоретичні засади пам'яткознавства." (денна) Пам'яткознавство в системі наук. Об'єкт, предмет, завдання та методи пам'яткознавства. Напрямки пам'яткознавчих досліджень. Визначення термінів «пам'ятка» та «культурна спадщина». Становлення поняття «пам'ятка». Термін «старожитності» у ХІХ ст. Системи та принципи класифікації пам'яток. Категорії, типи та види пам'яток. Сучасні критерії визначення пам'яток історії та культури. Загальна характеристика пам'яток історії та культури. Рухомі та нерухомі пам'ятки. Система класифікації нерухомих пам'яток.
Тема 2. Історія становлення пам'яткоохоронної діяльності на українських землях до початку ХХ ст.	
Лк2	"Історія становлення пам'яткоохоронної діяльності на українських землях до початку ХХ ст." (денна) Пам'яткознавча діяльність в українських землях у ХІХ ст. Доля українських пам'яток наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст..
С32	"Історія становлення пам'яткоохоронної діяльності на українських землях до початку ХХ ст." (денна) Становлення пам'яткоохоронної справи у ХVІІІ – на початку ХІХ ст. як аматорської діяльності з пошуку, вивчення та збереження предметів культурної спадщини. Особливості розвитку пам'яткознавства протягом ХІХ ст. Розробка пам'яткоохоронного законодавства в Російській імперії. Роль світської та церковної влади для збереження пам'яток. Пам'яткоохоронна робота громадських та наукових товариств.
Тема 3. Охорона і використання пам'яток історії та культури в 1917 -1980-х рр.	
Лк3	"Охорона і використання пам'яток історії та культури в 1917 -1980-х рр." (денна) Пам'яткоохоронна діяльність національних українських урядів у 1917–1921 рр. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні у 1920 –1950-х рр. Пам'яткознавство в Україні у 1950-1980-х рр.
С33	"Охорона і використання пам'яток історії та культури в 1917 -1980-х рр." (денна) Пам'яткоохоронна робота в роки революцій та визвольної боротьби 1917-1920 рр. Особливості системи охорони пам'яток в 30-40-х роках. Система охорони пам'яток в 50-80 ті рр..
Тема 4. Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні.	
Лк4	"Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні." (денна) Створення єдиної державної системи охорони пам'яток. Осередки пам'яткознавчих досліджень в сучасній Україні.
С34	"Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні." (денна) Створення єдиної державної системи охорони пам'яток в незалежній Україні. Пам'яткоохоронна діяльність наукових та громадських організацій. Історія та діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Основні напрями роботи та перспективи Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. Структура та напрями діяльності Центру пам'яткознавства. Підготовка «Зводу пам'яток історії та культури України».

Тема 5. Міжнародні організації та угоди щодо охорони пам'яток.

Лк5 "Міжнародні організації та угоди щодо охорони пам'яток." (денна)

Діяльність міжнародних організацій в галузі охорони культурної спадщини. Міжнародні угоди з питань захисту культурних цінностей. Діяльність ЮНЕСКО в галузі охорони світової спадщини. Робота Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), Міжнародного центру досліджень у галузі консервації й реставрації культурних цінностей (ІККРОМ), Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері пам'ятокознавства. Охорона культурних цінностей у випадку воєнних конфліктів.

С35 "Міжнародні організації та угоди щодо охорони пам'яток." (денна)

Міжнародне правове регулювання пам'яток охоронної справи. Пам'яток охоронна діяльність ЮНЕСКО. Робота Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS), Діяльність Міжнародного центру досліджень у галузі консервації й реставрації культурних цінностей (ІККРОМ), Діяльність Міжнародної ради музеїв (ICOM) у сфері пам'ятокознавства.

Тема 6. Вступ до курсу. Теоретичні засади музеєзнавства.

Лк6 "Вступ до курсу. Теоретичні засади музеєзнавства." (денна)

Музеєзнавство як наукова дисципліна. Об'єкт, предмет та структура. Основні поняття музеєзнавства: «музей», «музейна справа», «музейний предмет». Класифікація музеїв.

С36 "Теоретичні засади музеєзнавства." (денна)

Об'єкт, предмет і метод музеєзнавчої науки. Базові поняття музеєзнавства. Структура музеєзнавчої науки. Роль і соціальні функції музею. Музеєзнавство в системі наук. Класифікація музейних установ.

Тема 7. Історія музейної справи (частина 1).

Лк7 "Історія музейної справи." (денна)

Передісторія музеїв. Антична доба. Колекціонування доби Середньовіччя і виникнення перших музеїв. Колекціонування і перші публічні музеї епохи Просвітництва (XVIII ст.)

С37 "Історія музейної справи." (денна)

Домузейне збиральництво у давній Греції та Римі. Колекціонування та виникнення музеїв. Музей у XVII ст. і в епоху Просвітництва.

Тема 8. Історія музейної справи (частина 2).

Лк8 "Історія музейної справи." (денна)

Формування музейних мереж у європейських країнах. Розвиток музейної справи в XIX – на початку XX ст. Поява традиційної (академічної) моделі музейного закладу, її соціальні функції. Приватне колекціонування. Розвиток музейної справи в другій половині XX ст. «Музейний вибух» 1960-1970-х рр.

С38 "Історія музейної справи." (денна)

Музейна справа у XIX – на початку XX ст. Роль приватного колекціонування в розвитку музейної справи. Розвиток музейної справи під час Другої світової війни, її наслідки. «Музейний вибух» 1960-1970-х рр.: передумови, сутність, наслідки. Новітнє розуміння музею та його соціальні функції. Нові музейні форми XXI ст.

Тема 9. Провідні музеї світу.

Лк9 "Провідні музеї світу." (денна)

Британський національний музей. Лувр. Метрополітен. Музеї Туреччини, Китаю та інших країн.

С39 "Провідні музеї світу." (денна)

Британський національний музей - найстаріший музей світу. Національна галерея в Лондоні. Стара пінакотека в Мюнхені. Лувр – самий популярний музей в світі. Версальський палац – національний музей історії Франції. Державний Ермітаж у Санкт-Петербурзі. Музей "Метрополітен" у Нью-Йорку. Художні музеї (галереї) Європи (на вибір). Вашингтонська національна галерея. Єгипетський музей в Каїрі. Музеї Москви (Музей антропології та етнографії ім. Петра Великого (Кунсткамера) РАН, Оружейна палата, Третьяковська галерея, Музей образотворчого мистецтва імені О. С. Пушкіна, Музеї Московського Кремля) на вибір. Галерея Уфіці у Флоренції. Національний музей живопису та скульптури Прадо у Мадриді

Тема 10. Історія становлення і розвитку музейної справи на Україні.

Лк10 "Історія становлення і розвитку музейної справи на Україні." (денна)

Становлення музейництва в Україні. Приватні колекції та музеї. Сучасна музейна мережа України. Класифікація музеїв України. Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі України.

С310 "Історія становлення і розвитку музейної справи на Україні." (денна)
Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Університетські музеї в Україні у ХІХ ст. Музеї і музейна справа в Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. Тоталітарне музейне будівництво. Музеї та музейна справа в Українській РСР у 40-80-х рр. ХХ ст. Розвиток вітчизняного музеезнавства та музейної справи у 90-х рр. ХХ ст. та на сучасному етапі.

Тема 11. Географічно-туристична пам'яткознавча характеристика визначних музеїв України.

Лк11 "Географічно-пам'яткознавча характеристика визначних музеїв України." (денна)
Музейна мережа півдня та сходу України. Музеї Середнього Подніпров'я та Поділля. Музейна мережа Полісся та Карпатського регіону України.

С311 "Географічно-пам'яткознавча характеристика визначних музеїв України." (денна)
Музейна мережа сучасної України: проблеми та перспективи розвитку. Історичні музеї України. Історико-культурні та архітектурно-історичні заповідники в Україні.

Тема 12. Основи теорії музейної справи. Фондова робота в музеях.

Лк12 "Основи теорії музейної справи. Фондова робота в музеях." (денна)
Поняття про фонди музею. Науково-фондова робота.

С312 "Основи теорії музейної справи. Фондова робота в музеях." (денна)
Фонди музею. Поняття та наукова організація. Основні напрямки роботи. Комплектування музейних фондів. Надходження предметів у музеї. Робота ФЗК та її основна документація. Облік музейних фондів. Основна облікова документація музеїв. Методика описування музейних фондів. Наукова інвентаризація та технологія її проведення. Атрибуція музейних предметів. Зберігання музейних зібрань в фондах та експозиції. Вимоги до музейних приміщень. Захист музейних колекцій в екстремальних умовах. Консервація та реставрація музейних зібрань.

Тема 13. Експозиційна робота музеїв.

Лк13 "Експозиційна робота музеїв" (денна)
Суть і специфіка музейної експозиції. Типи і види експозицій музеїв різних профілів: масові, постійні, тимчасові, стаціонарні, пересувні тощо. Класифікація і типологія виставок. Основні характеристики методів побудови експозиції. Елементи проектування експозиції: науковий, архітектурно-художній, технічний. Тематико-експозиційний план (ТЕП). Художня концепція експозиції.

С313 "Експозиційна робота музеїв." (денна)
Експозиційна робота музеїв. Поняття «музейна експозиція». Історія розвитку музейних експозицій. Методи побудови. Основні етапи проектування музейної експозиції. Документне забезпечення побудови музейних експозицій. Нові інформаційні технології музейної справи.

Тема 14. Практична діяльність музеїв.

Лк14 "Практична діяльність музеїв." (денна)
Поняття «музейного менеджменту». Методи управління і його функції. Маркетинг у сучасному музеї. Стратегічні напрямки музейного маркетингу. Нові технології в галузі музейної комунікації.

С314 "Практична діяльність музеїв." (денна)
Музейний менеджмент. Маркетингова діяльність музейних установ. Іноземний досвід музейного менеджменту та маркетингу. Інформаційна діяльність музейних установ. Практична частина. Скласти план рекламної-інформаційної діяльності для приваблення туристів в музеї м. Сум.

Тема 15. Культурно-освітня (масова) робота музеїв.

Лк15 "Культурно-освітня (масова) робота музеїв." (денна)
Форми культурно-масової роботи музеїв. Поняття «музейна екскурсія» та класифікація музейних екскурсій. Етапи підготовки та методичної розробки екскурсій. Інноваційна освітня діяльність музеїв.

С315 "Культурно-освітня (масова) робота музеїв." (денна)
Музей як соціокультурний інститут. Основні форми культурно-освітньої діяльності музеїв. Екскурсія як основна форма культурно-освітньої діяльності музеїв. Методика підготовки та проведення музейної екскурсії. Лекторська майстерність екскурсовода.

Тема 16. Державна політика в галузі музейної справи України.

Лк16 "Державна політика в галузі музейної справи України." (денна) Правове регулювання музейної справи. Законодавство України про музей та музейну справу. Музейний фонд України. Охорона, збереження і використання Музейного фонду України. Порядок відкриття музеїв та їх ліквідації в Україні. Музейна інструкція.
СЗ16 "Державна політика в галузі музейної справи України." (денна) Закон «Про музей та музейну справу». Порядок відкриття музеїв та їх ліквідації в Україні. Положення про Музейний фонд України. Охорона, збереження і використання Музейного фонду України. Музейна інструкція.

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Підготовка до семінарських занять темами 1-16.
НД2	Підготовка мультимедійних презентацій за темою 9.
НД3	Перегляд фільмів та їх обговорення.
НД4	Індивідуальний дослідницький проєкт (контрольна робота)

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Інтерактивні лекції
МН2	Метод демонстрацій
МН3	Проблемний семінар

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про формування пам'ятокознавчих основ, історію та теорію музеєзнавства на українських землях впродовж декількох століть. (РН 1). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість аналізувати та критично оцінювати набуті теоретичні знання. (РН 2 та РН 3). Написання контрольної роботи передбачає застосування студентами вміння самостійно працювати зі спеціальною літературою, знаходити і аналізувати потрібну інформацію. (результати навчання РН 1, РН 2, РН 3). Самостійному навчанню сприятиме підготовка до семінарських занять, презентації, а також робота над контрольною роботою.

Під час демонстрації презентацій студенти розвиватимуть навички комунікативного спілкування, критичного та аналітичного мислення. Здатність брати на себе відповідальність і працювати в команді забезпечується груповою роботою під час колективного обговорення проблемних питань і пошук їх вирішення. Креативність формується під час виконання творчих завдань (підготовка презентації).

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
5 (відмінно)	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	A	$90 \leq RD \leq 100$
4 (добре)	Вище середнього рівня з кількома помилками	B	$82 \leq RD < 89$

4 (добре)	Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	C	$74 \leq RD < 81$
3 (задовільно)	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	$64 \leq RD < 73$
3 (задовільно)	Виконання задовольняє мінімальні критерії	E	$60 \leq RD < 63$
2 (незадовільно)	Можливе повторне складання	FX	$35 \leq RD < 59$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО2	Захист презентацій
МФО3	Поточне-тестування

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)
МСО2	Підсумковий контроль: екзамен
МСО3	Індивідуальний дослідницький проект (контрольна робота)
МСО4	Ситуативні завдання (усне опитування або захист презентацій)
МСО5	Звіт-конспект теоретичного матеріалу

Контрольні заходи:

2-й семестр		100 балів
МСО1. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)		5
		5
МСО2. Підсумковий контроль: екзамен		40
		40
МСО3. Індивідуальний дослідницький проект (контрольна робота)		15
		15
МСО4. Ситуативні завдання (усне опитування або захист презентацій)		30
	10x3	30
МСО5. Звіт-конспект теоретичного матеріалу		10
		10

Контрольні заходи в особливому випадку:

2-й семестр		100 балів
МСО1. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)		5
		5
МСО2. Підсумковий контроль: екзамен		40
		40
МСО3. Індивідуальний дослідницький проект (контрольна робота)		15
		15

МСО4. Ситуативні завдання (усне опитування або захист презентацій)		30
	10x3	30
МСО5. Звіт-конспект теоретичного матеріалу		10
		10

Форма підсумкового контролю: – іспит, проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями 40 балів. Студент не допускається до іспиту, якщо не виконав 60 % запланованих робіт з дисципліни.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Культурні, мистецькі споруди/приміщення та обладнання (музейні установи)
ЗН2	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН3	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Присяжнюк О. М. Охорона культурної спадщини. Ч. 1. Одеса: Ун-т Ушинського, 2019. 226 с. URL: http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1797/1/%D0%9E%D1%85%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%8
2	Сурмач, О. І. Музейна справа. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2015. 272 с.
3	Салата О.О. Основи музезнавства. Вінниця, 2015 (електронна версія). -URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/12175/1/O_Salata_NMP_OM_IS.pdf .
4	Музезнавство [Електронний ресурс] [Текст]: навчально-методичний посібник / О. О. Салата. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 164 с.
5	Методичні вказівки до практичних (семінарських) занять із дисципліни "Пам'яткознавство та музейна справа" / Укладач А. І. Зякун. Суми: СумДУ, 2020. 65с.
Допоміжна література	
1	Музейна справа: навч. посіб. / О. І. Сурмач. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2014. 272 с. + Гриф МОН.
2	Рутинський, М. Й. Музезнавство. Київ: Знання, 2010. 428с.
4	Каталог сайтів музеїв світу. - URL: http://mundm.kiev.ua/AUXG/SITECAT.HTM
5	Горбик В.О. «Звід пам'яток історії та культури України» у дослідженні і охороні культурної спадщини: досвід, проблеми, перспективи. Монографія. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2012. 191 с. - URL: http://irbis-nbuv.gov
6	Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини/ НДІ пам'яткоохоронних дослідж.; Авт.-упоряд: О. Сердюк та ін.. Чернівці, 2011. 795 с. - URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21ST
7	Якубовський, В. І. Музезнавство. 2-ге вид., доп. і перероблене. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І. 2012. 352 с.
8	Пам'яткознавство: правова охорона культурних надбань [Електронна копія]: зб. док. / Ін-т культурології Акад. мистецтв України; редкол.: Богуцький Ю. П. та ін.; упоряд.: Прибега Л. В. та ін. Київ: Ін-т культурології Акад. мистецтв України, (Київ: НБУ
9	Пам'ятки України: історія та культура: Науково-популярний журнал; Мова видання: українська. 2015.
10	Candlin F. Micromuseology: An Analysis of Small Independent Museums. London: Bloomsbury Academic, 2015. 241 p. - URL: https://www.twirpx.com/file/2826098/
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Пам'ятки України: історія та культура. Наук.-попул. ілюстр. журн.[Електронний ресурс]. - URL: http://elib.nlu.org.ua/object.html?id=2223
2	Всеукраїнська асоціація музеїв. - URL: http://vuam.org.ua/uk/%D0%90%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F
3	Музейний портал. - URL: https://museum-portal.com/
4	Музейний простір. Музеї України і світу. - URL: http://prostir.museum.ua